

Kalabazie etaa

Ramon Etzezarreta
PSE-EE-KO KIDEA

Duela hiru bat aste *El Diario Vasco* eguneroko donostiarrak lau bat orri eta portada eskaini zizkion euskal zineko hurrengo arrakasta izatera deitua egon daitekeen pelikulari. Ez zen esplizituki esaten zein zen filmaren hizkuntza. *Aundiya* ote zuen izenburua eta Migel Joakin Eleizegi, Altzoko Handia, zuela gai nagusia.

Filmaren hizkuntzaren galdera iltzatu zitzaidan garunetan, *Aundiya* izenburua izan zitekeen gaztelaniaren euskararekiko joeretako baten ondorio, euskaraz irakurtzen ez duen horietako batena, “*siempre he oído aundiya*”, edo egun euskararik ustez txokoenekoenari ematen ari gatzazkion gainbalio esplikaezin horren ondorioa, benetako, jatorra, adierazkortasuna duena, euskara jaso edo landuarekin zerikusirik ez duen hura dela erabakia dugula ematen baitu aspaldi honetan, eta zinean baino areago komunikabideetan.

Sinatzailea ezagututa, zitekeena zen hizkuntza aukeran erreparatu ez izana eta ez nuen hura irudikatzen *aundiya* bezalako hitz bat, hizkiz hizki, nola zen galdetu gabe idazten. Ezaguna nuenez dei niezaiokeen eta galdetu zein hizkuntzatan zen. Baina erreparoa ematen zidan, erreparo handia. Orain ere, oraindik ere, euskaldunok lehen hitzetik nahaspilatuta, lehen hitzetik bertatik erabaki garbi bat adierazi ezinik. Lotsa ere ematen zidan, nola esplikatuta hari filmaren izenburu egokirako egon zitezkeen hizkuntz zalantza eta kezka filologikoak.

Aundiya bezala, *aundia*, *aundixa*, *aundiye*, *aundi-xe*, *aundie* izan zitekeela, eta, endemas, horietako bakoitzari hatxe bat ezarriz gero hasieran, aukerak dozenara iristen zirela. Esan ezin niezaiokeena zen hori gurearen aberastasun seinale zela, ugaritasunarena, oparotasunarena, berak seguru jakingo baitzuen gure ideia garbitasun falta patetikoaren lekukotasuna besterik ez zatekeela ugaritasun hori.

Hizkuntzaren aberastasuna, komunikagarritasuna, horretan dago nonbait: argitalpen lokalak ustezko bertako azpieuskalkian idaztean, bailara jakin bateko aditzaren paradigma bateratua erabiltzean aditz batuaren paradigmen ordez, bizkaiera batua bezalako bat asmatzean eta publikoki praktikatzean, guztiok ordaindutako barria errotuluari e miserable bat ez opatzean, bertsolarien gai jartzaileak euskaratik euskalki bezalakoe-tara ihes egitean, euskara batua, esan gabe baina, Saizarbitoria, Txillardegi, Atxaga, Cano, Izagirre, Lertxundi eta gainerakoen baimenarekin, *Argia*, *Berria* eta konpainiarekiko mesprezu osoarekin, praktikan komunikagarritasunik ez duen traste zaharkitu bat dela tazituki aitortzean.

Egin dezatela administrazioak, eskolak eta gainerako bazter aspertzailen batzuek euskara batua, besteok euskara jatorra egingo dugu, komunikagarria. Hori bai, ojo!, ez joan hiztegira esanahien bila EGAn kalabaza emango badizute ere... *kalabazie etaako deu, mou jator askuen*. ■

Dédé

Joanes Etzebarria
KAZETARIA

Kafe bat otoi. Neskenegün (larunbat) goizean, Mauleko merkatura joan ala ez joan, Dédéren ostaturia zen hitzordu nagusia. Zerbait enpresaburu, auzapeza, laborariak, postuetako saltzaileak, gazteak, haurrak... Kafetik hasi eta eztabaidak luzatzeko *kubatak* galdetu arte. Irriño bat eta espantu guti nagusiaren ahotik.

Bere Amerikako ibilbideaz galdetuz gero, ihardesten zuen ilusio izpi bat agertzen zitzaiola begi zolan. Zesta-puntak eraman zuen hara, ostaturiak ekarri zuen herrira. Trinketa hurbil, pilota munduaren hitzordu ere bilakatu zuen bere ostaturia. Lehenago dantzaleku izana, gibeledu

gela erraldoia artisten noizbehinkako hitzordu ere bilakatu zuen. Sekula espanturik gabe, sekula sos irabazien gibeledetik ibili gabe. Udan, ostaturia pareko frontoia partida beroen hitzordu ere bilakatu zuen, terrazan gehienik lekuko ikusleak, eta beste aldean gehienik turistak jartzen zirelarik.

Xiberoa hain da ttipia, hitzordu anitz pertsona bakar batzuek antolatzen dituztela. Karisma zerbaiten inguruan jendea biribilkatu eta giro kolektibo bat sortzen dute. Dédé halakoa zen, eta joan zaigu. Beste plaza batean dugu hitzordua orain. Eskerrik hanitx eta adio. ■